

Цифровізація надає значні можливості для розширення традиційних бібліотечних функцій, збільшення спектру послуг і сервісів. Пріоритетними напрямками розвитку українських бібліотек є: створення доступного цифрового простору; навчання цифровим компетентностям бібліотечних працівників і користувачів бібліотек; управління бібліотечними електронними продуктами і сервісами.

В своїй науковій праці академік О. Онищенко [4] зазначає, що процеси цифровізації бібліотек слід реалізовувати в таких взаємопов'язаних напрямках:

- впровадження моделі діджиталізованої бібліотеки;
- формування бібліотечних електронних інформаційних ресурсів;
- розвиток цифрових сервісів;
- підвищення рівня цифрових компетентностей бібліотекарів.

Джерела та література

1. Анісімова О., Яворська Т. Стратегічне управління в діяльності бібліотек. *Вісник Книжкової палати*. 2024. № 3. DOI: 10.36273/2076-9555.2024.3(332).37-45 (дата звернення: 25.03.2026).

2. Клименко О., Сокур О. Функціонування українських бібліотек в умовах цифровізації. *Вісник Книжкової палати*. 2024. № 12. С. 19-24. DOI: 10.36273/2076-9555.2024.12(341).19-24 (дата звернення: 22.03.2026).

3. Організація та управління бібліотечно-інформаційним комплексом: актуальні питання теорії та практики: науково-методичний довідник /НАН України, нац. б-ка України імені В. Вернадського; відп. ред. О.М. Василенко; наук. ред. О.Г. Яковенко. К.: 2025 169 с.

4. Онищенко О.С. Цифровізація – стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 4. С. 3-9.

5. Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України: монографія / О.М. Анісімова, Л.А. Ковальська, Г.П. Лукаш, О.В. Прігунов, О.С. Щербіна, Т.М. Яворська; відпов. за вип. Т.М. Яворська. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 185 с. URL: <http://surl.li/racdn>. (дата звернення: 22.03.2026).

6. Ярошенко Т.О. Організація та управління електронними ресурсами в сучасній бібліотеці. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a5909408-3e68-45cd-8593-f1fd3a13cb47/content> (дата звернення: 21.03.2026).

УДК 002:026/027

Гумен Ю., канд. істор. наук, доц.; Крисевич М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ

Анотація. Здійснено аналіз результатів дослідження структури читачів та читачьких уподобань реальних та потенційних користувачів дитячої бібліотеки. Зокрема відмічено, що останніми роками покращується ситуація щодо прихильності до читання (друкованих та електронних книг), також користуються популярністю аудіокниги. Здійснено аналіз статево-вікової структури реальних та потенційних користувачів дитячої бібліотеки, мотивації до читання та уподобань щодо жанрів літератури. Акцентується увага на тому, що сучасні бібліотеки потребують переформатування підходу до залучення читача: застосування персонального підходу, консолідація зусиль з партнерами щодо підтримки і розвитку культури читання дітей, підвищення суспільної репутації бібліотеки та її послуг.

Ключові слова: дитяча бібліотека, дослідження читача, інформаційно-комунікаційні ресурси

Humen Yu., Ph.D. (Hist.), Assoc. Prof.; Krysevych M.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

INFORMATION AND COMMUNICATION ACTIVITIES OF THE CHILDREN'S LIBRARY

Abstract. An analysis of the results of the study of the structure of readers and reading preferences of real and potential users of the children's library was carried out. In particular, it was noted that in recent years the situation regarding commitment to reading (printed and electronic books) has been improving, and audiobooks are also popular. An analysis of the sex-age structure of real and potential users of the children's library, motivation to read and preferences for literary genres was carried out. Attention is focused on the fact that modern libraries need to reformat the approach to attracting the reader: applying a personal approach, consolidating efforts with partners to support and develop children's reading culture, increasing the public reputation of the library and its services.

Keywords: children's library, reader research, information and communication resources

Важливість дитячих бібліотек складно переоцінити, адже саме на них покладено завдання формування особистості за допомогою читання. Саме читаючи, дитина отримує нові знання, інформацію, враження, формує свій світогляд. Сучасний юний читач значно змінився, змінилися його інтереси, навички і вміння. Цифровізація має значний вплив на читання дітей і підлітків.

Слід відзначити, що наслідком діджиталізації стало зниження інтенсивності читання друкованих видань, сприйняття друкованого тексту і інформації стало більше фрагментарним, «мозаїчним», змінилась мотивація читання та читацькі уподобання. Кожна дитина витрачає різний час на читання, відповідно до результатів проведених досліджень, більше однієї години на день на читання витрачають 40% сучасних дітей, 30-60 хвилин – 30% дітей, до 30 хвилин – 20% дітей [1, с. 7].

Довготривалий карантин через пандемію Covid 19 та повномасштабна війна суттєво вплинули на рівень читання серед дітей підлітків. Так, відповідно до дослідження агенції Info Sapiens, проведеного на замовлення Українського інституту книги [2], частка дітей, які не читають, за період з 2023 р. по 2024 р. зменшилась з 15% до 10%. На сьогоднішній день частка читаючих дітей продовжує зростати, окрім того, зростає щоденне і щотижневе читання. На рис. 1 відображено динаміку зростання інтенсивності читання серед дітей, як видно з наведеної діаграми, найбільш стрімко зросли показники «щоденного читання» (з 16% у 2023 р. до 25% у 2024 р.) і читання «кілька разів на місяць» (відповідно з 17% до 26%).

Відповідно до даних досліджень 25% для проведення дозвілля обрали читання книги. Так, 40% дітей віком від 6 до 17 років прочитують протягом трьох місяців одну-дві книги, 13% дітей прочитують за вказаний період три книги [2].

Доволі часто читання книжок у вільний час у дітей асоціюється з примусом, завдання з школи, змушують батьки. Але на сучасному етапі зростає частка дітей, які читають за власним бажанням, за досліджуваний період частка таких дітей зросла на 13% і становила у 2024 р. 52%, на 9% знизилась частка дітей, які читають з примусу (рис. 2) [2].

Рис. 1. Динаміка зміни інтенсивності читання серед дітей [2]

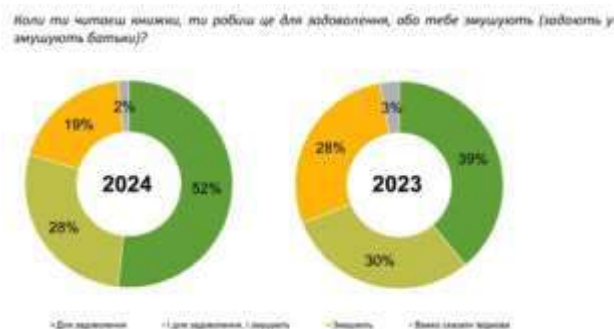

Рис. 2. Мотивація до читання серед дітей [2]

Як свідчать результати дослідження читають для власного задоволення діти у батьків-читачів, а у батьків, які не читають, діти здебільшого читають з примусу (завдання з школи, примушують батьки).

Щодо уподобань формату читання, то 80% читають саме друковану літературу, 20% читають також й електронні книжки, а 10% ще й слухають аудіокнижки. Щодо уподобань жанру, то перевагу надають фантастиці, фентезі (39%). Також позитивним є той факт, що діти почали частіше брати книжки в бібліотеці. Також досліджено статево-вікову структуру читачів дитячого і підліткового віку, найбільше читають дівчатка у віці 6-9 років [2].

Сучасні дитячі бібліотеки по суті є багатофункціональним центром інтенсивного соціокультурного розвитку. У «конкурентній боротьбі» за читача, дитячі бібліотеки намагаються оперативної та гнучко реагувати на запити користувачів: впровадження персонального підходу до читача (пропонування читачу різних форматів інформаційних ресурсів), консолідація зусиль з партнерами щодо підтримки і розвитку культури читання дітей, підвищення суспільної репутації бібліотеки та її послуг.

Джерела та література

1. Кобзаренко А. Дитячі бібліотеки як культурно-інформаційні центри у процесі формування особистості дитини. *Світ дитячих бібліотек*. 2012. № 4-5. С. 7-12. URL: https://chl.kiev.ua/svit_pdf/SDB-2012-4-5.pdf (дата звернення: 28.03.2026).

2. Кричківська Г. Скільки і що читають діти: дослідження від Українського інституту книги. URL: <https://osvitoria.media/news/skilky-i-shho-chytayut-dity-doslidzhennya-vid-instytutu-ukrayinskoji-knygy/> (дата звернення: 27.03.2026).

3. Липей О. Сучасні тенденції інформаційно-бібліотечного обслуговування дітей. *Світ дитячих бібліотек*. 2012. № 4-5. С. 21-23. URL: https://chl.kiev.ua/svit_pdf/SDB-2012-4-5.pdf (дата звернення: 22.03.2026).

УДК 027.021 (477)

Гумен Ю., канд. істор. наук, доц.; Музичка В.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБКИ ДАНИХ У ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. Здійснено аналіз сучасного стану та перспектив розвитку наукових бібліотек України. Звертається увага на кризову ситуацію розвитку наукових бібліотек протягом останнього десятиріччя, що обумовлено тривалою пандемією та вторгненням РФ на територію України. Водночас зазначені кризові явища простимулювали активне застосування в бібліотечній справі цифрових технологій, які дозволяють зберегти історико-культурну спадщину, сформувати зручні для користувачів та дослідників сервіси.

Ключові слова: наукові бібліотеки, історико-культурна спадщина, цифрові ресурси, дослідницькі платформи

Humen Yu., Ph.D. (Hist.), Assoc. Prof.; Muzychka V.

Ternopil Ivan Pulyuj National Technical University, Ternopil, Ukraine

DIGITAL DATA PROCESSING TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF SCIENTIFIC LIBRARIES OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR

Abstract. An analysis of the current state and prospects for the development of scientific libraries of Ukraine was carried out. Attention is drawn to the crisis situation of the development of scientific libraries during the last decade, which is due to the long-term pandemic and the invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine. At the same time, the mentioned crisis phenomena stimulated the active use of digital technologies in librarianship, which allow